Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Rok V. Katowice, 8 czerwca 1929 r. Nr. 10-11

Ogniskowiec

DWUTYGODNIK

Komisji Śląskiej Zarządu Głównego Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych

Redakcja i Administracja Katowice, ulica Andrzeja Nr. 6. Nr. telefonu 9-26.

Wychodzi 2 razy w miesiącu oprócz lipca i sierpnia. Ogłoszenia: Cała strona 120 zł, ½ strony 70 zł, ¼ strony 40 zł, ⅛ strony 25 zł, 1/16 strony 14 zł.

Dla członków Zw. P. N. S. P. w Woj. Śl. obowiązk. prenumerata 6.- zł rocznie, dla niecżłonków 10.- zł

Z czem jedziemy na Zjazd.

Zjeżdżamy się poraz VII na sejmik w Katowicach, aby radzić i wyrazić nasze postulaty w zakresie szkolnictwa, spraw zawodowych, oświaty i powziąć wytyczne naszej działalności na rok następny. W tym roku odbędzie się tylko zjazd delegatów miast dotychczasowych zjazdów masowych, raz, aby nagiąć nasze życie organizacyjne do ram statutowych, powtóre, i co jest najważniejsze, w Katowicach niema tak obszernej sali, któraby mogła nas, rzeszę dwutysięczną, pomieścić na całodzienne poważne obrady. Z tej masówki musieliśmy zrezygnować na rzecz zjazdów powiatowych, które również liczebnie przedstawiają się imponująco.

Zjazd tegoroczny ma przedewszystkiem dwa cele na oku. Ma on wskazać, co my i władze szkolne winny czynić, by szkolnictwo na Śląsku wprowadzić na prostą drogę realizacji szkoły, odpowiadającej wymaganiom i pojęciom obywatela państwa demokratycznego, państwa, które ma mieć silną tendencję ugruntowania swej niepodległości, rozszerzenia i pogłębienia podstaw bytu narodowego i rozwijania w szerokiem znaczeniu duchowych i materjalnych wartości kulturalnych w społeczeństwie. To, co Zjazd wypowie o potrzebach szkolnictwa na Śląsku, nie będzie czemś zupełnie nowem lub zgoła nieposiadającem zrozumienia u władz, będzie jednak niezawodnie tem, co w ogólnej i ciągłej pracy winno być pewnym etapem w rozwoju szkolnictwa na najbliższy rok szkolny. Uzgodnienie programów szkolnych, określenie ich wymaganego zakresu, rozszerzenie ram i podniesienie form zakładów kształcenia nauczycieli, to są nasze codzienne postulaty, których realizacja jest spieszną i konieczną, a bez których inne prace stają się mało lub wcale niecelowemi.

Brak jasno skrystalizowanych potrzeb szkoły jednolitej, szkoły demokratycznej nie budzi i nie wyzwala inicjatywy w rzeczach codziennej naszej praktyki zawodowej i administracji szkolnej. Wartość konferencyj rejonowych, istota treści egzaminów kwalifikacyjnych nie uległy zmianie. Władze szkolne przejawiły natomiast dużo rozpędu w zakresie potrzeb materjalnych szkolnictwa, a zwłaszcza, gdy chodzi o materjalną i ilościową stronę organizacji szkolnictwa zawodowego i dokształcającego, co nie jest bez dużego znaczenia dla następnego etapu na tem polu pracy jak: podniesienie form organizacyjnych, metod i programów szkół dokształcających.

Gdy chodzi o naszą pracę, któraby ujęła sedno zagadnienia form i organizacji nauczania, to nie mylę się, jeżeli powiem, iż ta praca winna rozwijać się z celem wytworzenia typu postępowej szkoły w znaczeniu postulatów szkoły pracy, szkoły twórczej, szkoły aktywnej, które wypływają z idei szkoły demokratycznej. Chcemy demokratycznych form ustrojowych dla szkoły i chcemy demokratycznych tendencyj ducha w pracy tej szkoły. Dzisiejsze formy posiadają tylko w słabym stopniu pierwiastki pracy od wewnątrz wychowanka i rozwijania jego zadatków twórczych. Musimy przeto podjąć się trudnego ale koniecznego wysiłku wytworzenia szkole takich form pracy, któreby mogły stworzyć powszechny typ nowej szkoły, nie krępujący twórczości nauczyciela i ewolucji form szkolnych. Ta praca jest bardzo pilną, jeżeli mamy powiedzieć, iż czynimy wszystko, co powinniśmy około realizowania szkoły jednolitej.

Drugiem, niemniej ważnem zagadnieniem Zjazdu, które wymaga od nas nowych form pracy, to uobywatelenie nauczyciela. Dotąd pokutował między społeczeństwem i nauczycielstwem na Śląsku pogląd, iż nauczyciel winien się zdala trzymać od spraw publicznych, winien ograniczyć swą osobowość do ram pracy szkolnej, a nawet z pewnych stron starano się pracę publiczną nauczyciela ośmieszyć i przedstawić jako szkodliwą. Nauczyciel był wyłączony poza nawias wszystkich zawodów, które miały prawo troszczyć się o potrzeby publiczne.

Dziwna rzecz, nauczyciel, w którym społeczeństwo i państwo chce widzieć wzór cnót obywatelskich, ten nauczyciel, tam gdzie chodzi o pracę obywatelską, gdy chodzi o pracę samorządową, został trzymany

na uboczu, a najchętniej widziany, jako pionek w rękach ugrupowań partyjnych. Dziś, gdy partyjnictwo rozwielmożniło się w kraju, gdy troska o dobro publiczne przestała być dewizą działaczy partyjnych, trzeba wzmocnić czynnik obywatelski. Nadszedł czas, by nauczyciel przestał być w sprawach publicznych biernym obywatelem, lecz by wniósł do pracy tej atmosferę współpracy i wyzwolenia twórczej inicjatywy i czynu obywatelskiego.

Tak, dalej nie możemy być bierni i czy się to komu podoba, lub nie podoba, my w trosce o dobro publiczne i o dobro państwa musimy wystąpić na arenę życia publicznego, życia samorządowego na Śląsku.

J. S-ka.

Organizacja i zakres działalności Władz Okręgowych Z. P. N. S. P. na podstawie nowego statutu.

Nowy statut Z. P. N. S. P. ujmuje w normy prawne wiele form życia wewnętrznego i zewnętrznego naszej organizacji, wytworzonych i wprowadzonych przez rozbudowę Związku i potrzebę życiową członków.

Nazwa, siedziba i cele Związku pozostają w nowym statucie bez zmiany.

Do 21 „środków" dawnego statutu dodano w nowym statucie jeszcze dwa, a mianowicie: udzielanie członkom bezpłatnej pomocy prawnej w sprawach wynikających z pracy nauczycielskiej lub organizacyjnej i propaganda idei związkowej wśród nauczycielstwa.

Paragrafy, dotyczące organizacji władz Związku, członków, ich praw i obowiązków, wystąpienia i wykreślenia, wykluczenia i zawieszenia oraz majątku i funduszów Związku, kompetencji i odpowiedzialności Ognisk i Oddziałow Powiatowych uległy tylko nieznacznym zmianom, natomiast zmieniono i obszernie określono organizację dotychczasowych Komisyj Zarządu Głównego, obecnie Zarządów Okręgowych.

Poza tem, dodano jeszcze w nowym statucie działy, dotyczące organów związkowych przy Zarządzie Głównym w Warszawie, pod tytułem: Sąd rozjemczy, Sekretarjat generalny Związku, Organ prasowy, Komisja interpretacyjna.

Poruszenie tych wszystkich zmian przekroczyłoby zakres jednego artykułu, dlatego ograniczę się do zagadnienia najbardziej aktualnego t. j. do organizacji i kompetencji władz okręgowych.

Zarząd Okręgowy (Komisja Zarządu Głównego) czuwa i jest odpowiedzialny za urzeczywistnienie celów, przy pomocy środków, określonych statutem na terenie kuratorjum szkolnego.

Okręgowy Sąd honorowy i Okręgowa Komisja Kontrolująca są nowemi organami związkowemi.

Zgromadzenie Okręgowe Związku, które odbędzie się 15 czerwca w Katowicach już na podstawie nowego statutu, ma przeprowadzić reorganizację władz okręgowych, które w przyszłym roku zajmą się przeobrażeniem Związku w woj. śląskiem nietylko pod względem organizacyjnym, lecz przedewszystkiem zakresu działalności poszczególnych instancyj.

Aby ogół członków zapoznał się z prawnemi podstawami wojewódzkich władz naszej organizacji, uważam za najwłaściwsze przedrukowanie odpowiednich paragrafów statutu, które poniżej się umieszcza.

Stanisława Ogiegłowa.

STATUT ZWIĄZKU P. N. S. P.

Okręg Związku.

§ 80. Okręg Związku jest nadrzędną jednostką organizacyjną nad Oddziałami Powiatowemi i pokrywa się zasadniczo z obszarem Okręgu Szkolnego. Zarządowi Głównemu Związku przysługuje jednak prawo zakreślania terytorjów Okręgów według swobodnego uznania stosownie do potrzeb organizacji.

§ 81. Zarząd Okręgu składa się z przewodniczącego, oraz 14 członków i 4 zastępców, wybranych na Zgromadzeniu Okręgowem na przeciąg jednego roku. Conajmniej 3 członków Zarządu Okręgu musi mieszkać w siedzibie Okręgu Związku.

Po wyborze Zarząd dokonuje ukonstytułowania, wybierając z pośród swych członków zastępcę przewodniczącego, sekretarza, skarbnika i ich zastępców.

§ 82. Do zakresu działania Zarządu Okręgu należy urzeczywistnienie na terytorjum Okręgu wszystkich celów Związku, wymienionych w § 3 statutu, a w szczególności:

1. wykonywanie poleceń Zarządu Głównego;
2. rozpatrywanie i opinjowanie spraw, przekazanych przez Zarząd Główny;
3. prowadzenie specjalnych agend Związku, przekazanych przez Zarząd Główny;
4. prowadzenie ewidencji Ognisk i Oddziałów Powiatowych i ich członków na swojem terytorjum.
5. prowadzenie listy osób, wykluczonych ze Związku;
6. zatwierdzenie członków, przyjmowanych przez Zarządy Ognisk na terenie Okręgu (§§ 9, 10, 11):
7. rozstrzyganie odwołań osób, którym Zarząd Ogniska odmówił przyjęcia do Związku (§ 12) lub za-

wiesił w wykonywaniu praw i obowiązków członków (§ 22);

8. pobudzanie Ognisk do wydatniejszej pracy i udzielanie im pomocy w sprawach organizacyjnych, osobistych, zawodowych i obywatelskich;

9. nadzór i kontrola nad działalnością Ognisk i Oddziałów Powiatowych. zawieszanie w czynnościach Zarządów Ognisk i Zarządów Oddziałów Powiatowych, zwoływanie Walnych Zgromadzeń Ognisk i Zjazdów Zarządów Ognisk;

10. organizowanie nowych Ognisk w Okręgu i zakreślanie terenu ich działalności, jeżeli w powiecie istnieje więcej niż jedno Ognisko;

11. wyznaczanie lustratorów organizacyjnych w granicach przewidzianych preliminarzem;

12. stosowanie we własnym zakresie działania na obszarze Okręgu wszystkich środków, przewidzianych w § 4 statutu dla urzeczywistnienia celów Związku;

13. zarządzanie funduszami Okręgu, zarówno przekazanemi przez Zarząd Główny, jak i uzyskanemi ze specjalnych opłat członków Okręgu, oraz subwencyj, darów, zapisów i przedsiębiorstw, statutem dozwolonych;

14. mianowanie i oddalanie pracowników biur na podstawie specjalnych wzajemnych umów;

15. sporządzanie i przesyłanie Zarządowi Głównemu rocznych i okresowych sprawozdań z działalności Zarządu Okręgu oraz z działalności Ognisk na terenie Okręgu;

16. przekazywanie Okręgowemu Sądowi Honorowemu odwołań od orzeczeń Powiatowych Sądów Honorowych, oraz tych spraw honorowych, dla których Okręgowy Sąd Honorowy jest pierwszą instancją, jak również przedkładanie Sądowi Honorowemu Związku przy Zarządzie Głównym odwołań od orzeczeń Okręgowego Sądu Honorowego;

17. zwoływanie Zgromadzeń Okręgowych Związku i przygotowanie dla nich porządku dziennego;

18. organizowanie konferencyj lustratorów okręgowych;

19. zwoływanie ogólnego Zjazdu Członków Okręgu;

§ 83. Zarząd Okręgu wybiera ze swojego grona Wydział wykonawczy, złożony z prezydjum i 2 członków. Wydział Wykonawczy przygotowuje program pracy i porządek obrad dla plenarnych posiedzeń Zarządu Okręgu i wykonuje uchwały powzięte na posiedzeniach Zarządu Okręgu, a w razie nagłości decyduje w sprawach należących do zakresu działania Zarządu Okręgu, winien jednak ze swoich uchwał i zarządzeń zdać sprawę na najbliższem posiedzeniu pełnego Zarządu Okręgu.

W obradach Wydziału Wykonawczego Zarządu Okręgowego mogą brać udział z głosem stanowczym członkowie Zarządu Głównego jak również inni członkowie Zarządu Okręgu, zaś z głosem doradczym przewodniczący sekcyj oraz członkowie Okręgowej Komisji Kontrolującej.

§ 84. Dla przeprowadzenia swoich zadań tworzy Zarząd Okręgu sekcje i powołuje dla nich przewodniczących.

Sekcje pracują na podstawie regulaminów, zatwierdzonych przez Zarząd Okręgu

Przewodniczący sekcyj biorą udział w posiedzeniach Zarządu Okręgowego i Wydziału Wykonawczego oraz w Zgromadzeniach Okręgowych z głosem doradczym.

§ 85. Posiedzenia Zarządu Okręgu odbywają się przynajmniej raz na kwartał. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, w razie równości głosów decyduje przewodniczący. Wybory odbywają się zawsze kartkami, przy równości głosów rozstrzyga los. Sposób głosowania w innych sprawach uchwalają zebrani na posiedzeniu.

Do ważności uchwał potrzeba obecności przynajmniej połowy członków Zarządu i przewodniczącego, względnie jego zastępcy.

§ 86. Przewodniczący lub jego zastępca i sekretarz lub jego zastępca reprezentują Zarząd Okręgu Związku na zewnątrz i podpisują w jego imieniu wszelkie pisma, umowy majątkowe i finansowe muszą mieć nadto podpis skarbnika. Umowy przekraczające kwoty objęte preliminarzem Zarządu Okręgu,, jakoteż umowy, dotyczące sprzedaży lub zamiany nieruchomości albo obciążenia ich hipoteki, zawarte być mogą za zgodą i zezwoleniem Zarządu Głównego.

§ 87. Zarząd Okręgu może być rozwiązany umotywowaną uchwałą plenarnego posiedzenia Zarządu Głównego Związku. W tym wypadku Zarząd Główny zarządzi równocześnie przeprowadzenie nowych wyborów przez nadzwyczajne Zgromadzenie Okręgowe Związku.

Zgromadzenie Okręgowe Związku.

§ 88. Zgromadzenie Okręgowe Związku odbywa się co rok o ile możności do końca maja. Zarząd Okręgu może jednak w razie potrzeby zwołać Nadzwyczajne Zgromadzenie; powinien zaś to uczynić na żądanie jednej trzeciej części Ognisk lub połowy Oddziałów Powiatowych istniejących na terenie Okręgu, wreszcie na żądanie Zarządu Głównego w przeciągu dni 30.

§ 89. W Okręgowem Zgromadzeniu Związku biorą udział:

1. z głosem stanowczym:

a) delegaci Ognisk, istniejących w Okręgu; liczbę delegatów określa § 53 lit. h.;

b) prezydja Oddziałów powiatowych;

c) członkowie Zarządu Okręgu, członkowie Komisji Kontrolującej i Okręgowego Sądu honorowego;

d) członkowie Zarządu Głównego;

2. z głosem doradczym:

a) przewodniczący sekcyj przy Zarządzie Okręgu;

b) delegaci Zarządu Głównego i delegaci Okręgów;

c) członkowie Komisji Kontrolującej Związku.

§ 90. Do zakresu działania Okręgu Zgromadzenia Związku należy:
1) wysłuchanie sprawozdania z działalności Zarządu Okręgu i udzielenie lub odmówienie absolutorjum;
2) wybór przewodniczącego, 14 członków Zarządu i 4 zastępców, 5 członków i 3 zastępców Okręgowego Sądu honorowego, oraz 2 członków i 2 zastępców Komisji Kontrolującej Okręgowej na przeciąg jednego roku;
3. rozpatrywanie i opinjowanie spraw przekazanych przez Zarząd Główny;
4. obmyślanie środków i uchwalanie opłat dla Zarządu Okręgu dla urzeczywistnienia celów Związku na terytorjum Okręgu organizacyjnego na podstawie preliminarza ułożonego przez Zarząd Okręgu, a przyjętego przez Zarząd Główny Związku;
5. uchwalenie budżetu na rok następny;
6. wyszukiwanie lokalnych źródeł dochodu, które uwzględnione być muszą w preliminarzu Zarządu Okręgu dla Zarządu Głównego;
7. uchwalanie wniosków, zgłoszonych przez Zarząd Okręgu, przez Zgromadzenia Ognisk i Oddziałów Powiatowych i przez delegatów na Okręgowe Zgromadzenie.

§ 91. Zgromadzenie Okręgu zwołuje Zarząd Okręgu zapomocą okólnika, skierowanego do Zarządów Ognisk i Oddziałów Powiatowych na terenie Okregu i podaniem programu obrad. Zawiadomienie winno być wysłane przynajmniej na 14 dni przed terminem Zgromadzenia.
O terminie Zgromadzenia Okręgu i o porządku obrad winien być zawiadomiony Zarząd Główny Związku i sąsiadujące Zarządy Okręgów. Obradami Zgromadzenia Okręgowego kieruje przewodniczący Zarządu Okręgu lub jego zastępca, a w razie ich nieobecności powołany przez Zgromadzenie uczestnik obrad.

§ 92. Uchwały Zgromadzenia Okręgowego zapadają zwykłą większością głosów uczestników, uprawnionych do głosowania, a w razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.
Głosowanie odbywa się w sposób, przez Zgromadzenie oznaczony, wybory odbywają się kartkami.

§ 93. Do ważności uchwał Zgromadzenia Okręgu potrzebna jest obecność przedstawicieli przynajmniej połowy Ognisk, istniejących na obszarze Okręgu. W razie braku kompletu o oznaczonej godzinie może powziąć ważne uchwały Zgromadzenie, odbyte w godzinę później bez wzplędu na liczbę reprezentowanych Ognisk o ile nie został zmieniony program obrad i o ile drugie Zgromadzenie było zgóry w zawiadomieniach zapowiedziane.

Okręgowa Komisja Kontrolująca.

§ 94. Okręgowa Komisja Kontrolująca ma badać kasy i książkowość Zarządu Okręgu przynajmniej raz w roku i przedkładać sprawozdanie Zgromadzeniu Okręgowemu. Zakres działania i atrybucje Okręgowej Komisji Kontrolującej są te same, co Komisji Kontrolującej Ogniska.
Okręgowa Komisja Kontrolująca składa się z 3 członków i 3 zastępców, z posród których 2 członków i 2 zastępców wybiera Zgromadzenie Okręgowe na przeciąg 1 roku, a 1 członka i 1 zastępcę deleguje z pośród siebie Komisja Kontrolująca Związku. Komisja Kontrolująca Związku powinna corocznie zawiadomić Zarząd Okręgu, którego ze swych członków i którego zastępcę deleguje do Okręgowej Komisji Kontrolującej. Okręgowa Komisja Kontrolująca prowadzi protokuł swych czynności.

Okręgowy Sąd honorowy.

§ 95. Okręgowy Sąd honorowy załatwia:
1. w pierwszej instancji:
a) spory, wynikłe ze stosunków Związkowych między członkami Ognisk, znajdujących się w różnych powiatach Okręgu;
b) spory między członkami Zarządu Okręgu, wynikłe podczas pełnienia mandatu w Zarządzie Okręgu;
c) spory między członkami Zarządu Okręgu względnie delegatami lub lustratorami Zarządu Okręgu, a członkami Ognisk w Okręgu;
d) spory między członkami Powiatowych Sądów honorowych.
2. rozstrzyga w drugiej instancji odwołania członków od orzeczeń Powiatowego Sądu honorowego.

§ 96. Okręgowy Sąd honorowy składa się z 5 członków i 2 zastępców, wybranych przez Okręgowe Zpromadzenie Związku na przeciąg 1 roku.

§ 97. Okręgowy Sąd honorowy spełnia swe czynności na podstawie regulaminu, ułożonego przez Sąd honorowy Związku przy Zarządzie Głównym.
Wyrok ma być przesłany w zamkniętej kopercie listem poleconym.

§ 98. Od orzeczenia Okręgowego Sądu Honorowego, wydanego w drugiej instancji w sprawach, objętych § 95. pkt. 2 niema odwołania z wyjątkiem orzeczenia, postanawiającego karę wykluczenia ze Związku.

§ 99. Od orzeczenia Okręgowego Sądu honorowego, wydanego w pierwszej instancji w sprawach, wymienionych § 95. punkt: a, b. c, d, oraz od orzeczenia, wydanego w drugiej instancji i orzekającego wykluczenie członka ze Związku, służy prawo odwołania się do Sądu Honorowego Związku, w przeciągu 30 dni, licząc od dnia doręczenia wyroku.
Odwołanie od orzeczeń Okręgowego Sądu honorowego, wydanych w pierwszej instancji, wnosić należy wprost do Zarządu Okręgu, który odstępuje je wraz z odnośnemi aktami bez zwłoki Zarządowi Głównemu w celu przekazania Sądowi honorowemu Związku przy Zarządzie Głównym do rozpatrzenia i rozstrzygnięcia.
Odwołanie od orzeczeń Okręgowego Sądu honorowego, wydanych w drugiej instancji, winny być składane na ręce przewodniczącego Ogniska, który przesyła je bez zwłoki wraz z odnośnemi aktami Zarządowi Głównemu Związku za pośrednictwem Zarządu Okręgu.
Wystarczy nadanie odwołania na pocztę w zakreślonym 33-dniowym terminie pod adresem w poprzednich ustępach wskazanym.

§ 100. Członkowie Okręgowego Sądu honorowego nie mogą być członkami Zarządu Okręgu.

Pierwsze posiedzenie Rady Szkolnej Okręgu Warszawskiego.

Ze względu na aktualność zagadnienia samorządu szkolnego zamieszczamy sprawozdanie z pierwszego posiedzenia Rady Szkolnej Okręgu Warszawskiego, które pozwala ocenić potrzebę tej instytucji także dla szkolnictwa w naszem województwie.

Dnia 6 i 7 marca b. r. w Warszawie, w sali gimnazjum państwowego im. A. Mickiewicza, odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Szkolnej Okręgu Warszawskiego, powołanej do życia rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 września 1927 roku, mającej za zadanie współdziałanie z Kuratorem Okręgu Szkolnego Warszawskiego w zakresie badania potrzeb szkolnych i oświatowo-kulturalnych okręgu, przedstawianie Ministrowi W. R. i O. P. opinji o administracji szkolnej i stanie szkolnictwa w okręgu, wydawanie opinji o projektach budżetowych okręgu szkolnego, o wnioskach zakładania i zwijania państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i seminarjów nauczycielskich, rozwiązywania na wniosek Kuratora rad szkolnych powiatowych i t. p.

Obradom przewodniczył Kurator Okręgu Szkolnego p. Grzegorz Zawadzki. Z przedstawicieli wchodzących w skład Rady z urzędu przybył w zastępstwie Wojewody Warszawskiego, Naczelnik Wydziału Samorządowego, p. Przybyszewski. Ponadto w posiedzeniu wzięli udział: wybrani przez właściwe kolegja przedstawiciele szkolnictwa powszechnego i średniego ogólnokształcącego, zawodowego, seminarjów nauczycielskich, przedstawiciele samorządu szkolnego, będący równocześnie Członkami Sejmików Powiatowych i Rad Miejskich oraz reprezentanci wyznań i sfer obywatelskich, zamianowani przez Ministra W. R. i O. P. Na 39 wszystkich członków Rady stawiło się 31 osób. W posiedzeniu wzięli również udział Naczelnicy Wydziałów Kuratorjum oraz Wizytatorowie szkół.

Porządek dwudniowych obrad zawierał następujące sprawy: referaty Naczelników Wydziałów Kuratorjum o stanie szkolnictwa w Okręgu i dyskusja nad temi sprawozdaniami, ukonstytuowanie Wydziału Wykonawczego i 4-ch Komisyj Rady. Do Wydziału Wykonawczego Rady, pozostającego pod przewodnictwem Kuratora Okręgu Szkolnego, weszli pp. Władysław Ksepko, notarjusz w Bielsku Podlaskim, dr. Emanuel Łoziński, dyrektor I miejskiego gimnazjum w Warszawie, Karol Makuch, dyrektor seminarjum nauczycielskiego im. S. Konarskiego w Warszawie, Stanisław Najmoła, Kierownik publicznej szkoły powszechnej w Warszawie, Kazimierz Rudnicki, prokurator Sądu Apelacyjnego w Warszawie i Władysław Wojtowicz, dyrektor Liceum Handlowego Zgromadzenia Kupców m. st. Warszawy. Utworzono następujące Komisje Rady: 1) do spraw szkolnictwa powszechnego, kształcenia nauczycieli, wychowania przedpod przewodnictwem dyr. Wojtowicza i 4) do spraw szkolnego i oświaty pozaszkolnej pod przewodnictwem Dyr. Makucha, 2) do spraw szkolnictwa średniego ogólnokształcącego pod przewodnictwem dyr. Łozińskiego, 3) do spraw szkolnictwa zawodowego ogólnych — pod przewodnictwem — prok. Rudnickiego. Komisje powyższe w myśl regulaminu mają charakter organów stałych: obradują zasadniczo w terminie, na który jest zwołana Rada, mogą jednak zbierać się także i w czasie na wniosek przewodniczącego Komisji za zgodą Kuratora. Sekretarzem Rady został wybrany p. Stanisław Najmoła a zastępcą sekretarza ks. Marek Burak. Otworzył posiedzenie inauguracyjnem przemówieniem p. Kurator Zawadzki, poczem przystąpiono do wysłuchania sprawozdań o stanie szkolnictwa w Okręgu. Z obszernych referatów, wygłoszonych przez pp. Czesława Statkiewicza, naczelnika wydziału szkół powszechnych, dr. Karola Drewnowskiego, kierownika oddziału kształcenia nauczycieli, Ignacego Góreckiego, naczelnika wydziału szkół średnich ogólnokształcących, Władysława Borowskiego, naczelnika wydziału szkół zawodowych oraz dr. Karola Mitkiewicza, wizytatora do spraw higjeny i wychowania fizycznego w Kuratorjum, okazało się, że stan szkolnictwa w rozległym Okręgu Szkolnym Warszawskim, obejmującym Województwo Warszawskie, Białostockie i m. st. Warszawę, mimo wielorakie trudności stale się poprawia, wykazując znaczne postępy we wszystkich dziedzinach oświaty publicznej w Okręgu. Sprawozdanie to, jako stanowiące ważny materjał do historji rozwoju szkolnictwa w woj. warszawskiem i białostockiem i m. st. Warszawie w pierwszem dziesięcioleciu odrodzonej Polski, postanowiono ogłosić drukiem. Nad wygłoszonemi sprawozdaniami wywiązała się dyskusja w Komisjach i na plenum, w której wyniku Rada przejęła poniższe wnioski:

1. wobec tego, że nauczyciel w szkolnictwie powszechnem jest głównym czynnikiem szerzenia zasad higjeny wśród dziatwy szkolnej, koniecznem jest podniesienie poziomu nauczania higjeny w zakładach kształcenia nauczycieli, przyczem główny nacisk położyć należy na praktyczne zajęcia hygjeny i wdrażanie młodzieży tych zakładów do przestrzegania jej zasad.

2. Wobec wielkiego znaczenia nauki higjeny w życiu jednostki i społeczeństwa, Rada Szkolna Okręgowa Warszawska uważa za konieczne przywrócenie nauczania higjeny w 7-ej klasie szkół średnich ogólnokształcących.

3. Rada Szkolna Okręgowa Warszawska wyraża opinję, że zachodzi konieczność porozumienia się Ministerstwa W. R. i O. P. z Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej w celu opracowania sposobów współdziałania Kas Chorych z lekarzami szkolnymi w zakresie opieki lekarskiej i profilaktyki w stosunku do ubezpieczonej młodzieży szkolnej i zwraca się do Kuratorjum z propozycją przeprowadzenia powyższej sprawy.

4. Zważywszy, że § 15 Rozporządzenia Ministra W. R. i O. P, w sprawie utworzenia Rady Szkolnej Okręgowej Warszawskiej stawia przed Radą Szkolną zadania nietylko opinjowania o potrzebach szkolnictwa, ale również, jak to widać z punktu c wymienionego § 15. pozwala jej na rozwijanie twórczej pracy.
Rada Szkolna Okręgowa na podstawie art. 9 swego regulaminu wzywa Wydział Wykonawczy do zajęcia się sprawą finansową i ułożenia budżetu Rady Szkolnej Okręgowej. Jako materjał do opracowania budżetu w zakresie wydatków, służyć będą Wydziałowi uchwały Rady Szkolnej z dnia 6—7 marca 1929 r., oraz jej inicjatywa.
5. R. S. O, uważa za potrzebne wydanie drukowanego sprawozdania o stanie i potrzebach szkolnictwa Okręgu Warszawskiego — według referatów, wygłoszonych na pierwszym Zjeździe R. S. O. uzupełnieniem danemi o przedszkolach, oświacie pozaszkol- i działalności R. S. Powiatowych. O ile względy finansowe nie pozwoliłyby na drukowanie sprawozdania z okresu dziesięciolecia — to w każdym razie należy wydać zestawienie stanu obecnego oraz potrzeb i zamierzeń na najbliższą przyszłość — sprawozdanie takie otrzyma każdy członek i zastępstwa R. S. O. jeszcze w bieżącym roku szkolnym.
6. R. S. O. roześle komunikat do wszystkich R. S. P. na terenie Okręgu z zawiadomieniem o rozpoczęciu swej działalności oraz instrukcje, aby przesyłać R. S. O. wszelkie sprawy, które ich zdaniem nadają się do rozpatrzenia przez R. S. O. Wśród innych spraw, potrzebną byłaby R. S. O. informacja o stosunku samorządu terytorjalnego do poczynań R. S. Pow. oraz poczynań samorządów gminnych w zakresie oświaty.
7. R. S. O. wyraża opinję, że samodzielny zarząd szkolny jest dla rozwoju szkolnictwa powsz. czynnikiem dodatnim, należy mu tylko zapewnić ustawowo środki finansowe dla realizowania potrzeb oświatowych oraz egzekutywę zarządzeń.
8. R. S. O. stwierdza, że potrzeby szkolnictwa powszechnego nie mieszczą się w ramach budżetu samorządu terytorjalnego wobec niedostateczności środków podatkowych i wypowiada się za ustanowieniem szczegółowego podatku szkolnego na cele oświatowe oraz budowy szkół i oddaniem tegoż do dyspozycji właściwych czynników szkolnych. Dla uzasadnienia podatku szkolnego R. S. O. wskazuje na analogiczne podatki na cele drogowe w związkach komunalnych, powiatowych i w gminnych na cele szpitalnictwa.
9. R. S. O. poleca Wydziałowi Wykonawczemu zwrócić się do Rad Szkolnych powiatowych o podanie Radzie Szkolnej Okręgowej danych o nieruchomościach, pozostałych po b. szkołach rosyjskich wszelkich typów, a nie objętych dzisiejszą siecią szkolną.
10. Uważając organizowanie przedszkola za sprawę dla rozwoju i poziomu szkolnictwa powszechnego ważną, R. S. O. przekazuje Wydziałowi Wyk. opracowanie odpowiedniej instrukcji w tej dziedzinie dla R. S. Pow., które należy zachęcić do podjęcia akcji około zakładania przez samorządy ochron względnie ogródków dziecięcych, dla dzieci w wieku przedszkolnym.
11. W związku z przepełnieniem izb szkolnych w szkołach powsz. R. S. O. wyraża opinję, iż należy dążyć do usunięcia wszelkich nienormalnych warunków, powodujących wielką liczbę repetentów w poszczególnych oddziałach szkół powszechnych.
W pierwszym rzędzie należy zapewnić szkołom zastępstwa za chorych urlopowanych nauczycieli oraz dążyć do tego, ażeby każda wysokozorganizowana szkoła powszechna posiadała kierownika i tylu nauczycieli, ile ma oddziałów.
12. Wobec powiększenia w szkołach ogólnokształcących liczby godzin, poświęconych wychowaniu fizycznemu, które w obecnych warunkach nie mogą być z pożytkiem wykorzystane, R. S. O. wypowiada się za tem, ażeby zwrócono szczególną uwagę na urządzanie przy szkołach sal gimnastycznych i boisk. Zwłaszcza nowe budynki szkolne powinny być zaopatrzone we wszystkie urządzenia mające na celu należyte postawienie wychowania fizycznego.
13. Na skutek orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie mieszkań nauczycielskich, niektóre gminy odbierają je nauczycielstwu lub każą płacić wygórowane sumy nawet za mieszkanie w budynkach własnych.
W trosce o to, aby szkolnictwo nietylko było utrzymane na poziomie dotychczasowym a pomyślnie rozwijało się nadal, R. S. O. zwraca się do Kuratorjum o wystąpienie do czynników miarodajnych w sprawie zabezpieczenia mieszkań dla nauczycielstwa szkół powszechnych. W przeciwnym razie szkolnictwo będzie narażone na utratę wielu sił nauczycielskich, które ze szczupłych poborów nie będzie w stanie opłacać wygórowanych czynszów.
14 Rada Szkolna Okręgowa przy Kuratorjum Warszawskiem wyraża przekonanie, że ze względu na ogromny procent szkół o jednym nauczycielu i powrotny analfabetyzm, konieczne są jak w miastach jak i po wsiach instytucje oświatowe i wogóle kulturalne dla młodzieży i dorosłych w formie kursów dokształcających, domów ludowych, bibljotek, teatrów udowych i t. d. Dla kierowania tą pracą i opiekowania się nią są pożądani instruktorzy oświatowi przy Radach Szkolnych Powiatowych. Wobec tego Rada Szkolna Okręgowa zwraca się do Kuratorjum celem opracowania odpowiedniej instrukcji dla Rad Szkolnych Powiatowych w sprawie oświaty pozaszkolnej.
15. Rada Szkolna Okręgowa wyraża opinję, że w miarę możności w wyższych oddziałach szkół siedmioklasowych powinni uczyć nauczyciele o wyższym poziomie naukowym aniżeli ten, który daje obecne seminarja nauczycielskie.

Nauczyciele ci powinni być i lepiej uposażeni.

16. Rada Szkolna Okręgowa stwierdza palącą konieczność budowania gmachów szkolnych, wszystkich typów szkolnictwa ze szczególnem uwzględnieniem szkolnictwa powszechnego.

Równocześnie R. S. O. uważa za konieczne przy budowie gmachów szkolnych szkół powszechnych uwzględnić i budowanie mieszkań dla nauczycielstwa tych szkół.

Zarazem R. Szk. popiera inicjatywę budowy szkół niepaństwowych.

17. Rada Szkolna Okręgowa Warszawska, po wysłuchaniu sprawozdania Kuratorjum Okręgu Warszawskiego o stanie szkolnictwa średniego ogólnokształcącego na terenie okręgu, wyraża w myśl § 15 lit. b. „Rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 września 1927 r.” opinję, iż szkolnictwo średnie w okręgu szkolnym warszawskim wykazuje w okresie sprawozdawczym dzięki wysiłkom administracji szkolnej i nauczycielstwa stały postęp, pomimo istniejących w nim jeszcze pewnych niedomagań.

18. W wyniku dyskusji nad sprawozdaniem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego o stanie szkolnictwa średniego na obszarze Kuratorjum Rada Szkolna uważa za pożądane:

1. wydatne powiększenie istniejącej dzisiaj liczby gimnazjów państwowych na obszarze Okręgu Szkolnego Warszawskiego w związku z planem normalnej sieci szkół średnich ogólnokształcących;
2. poparcie inicjatywy w kierunku budowy niepaństwowych szkół średnich i zawodowych;
3. wzmożenie działalności w kierunku dokształcania nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących celem stałego podnoszenia poziomu przygotowania nauczycieli do pracy pedagogicznej:
4. wzmożenie wychowawczej działalności szkół średnich ogólnokształcących, w szczególności zaś: a) systematyczną i planową pracę w kierunku obywatelskiego wychowania ze szczególnym naciskiem na ogólną kulturę moralną, koleżanki altruizm, b) zakładanie burs;
5. wydanie w czasie możliwie najkrótszym programu naukowego dla szkolnictwa ogólnokształcącego, któryby odpowiadał pojemności umysłowej przeciętnie uzdolnionego ucznia, a był oparty na oświadczeniach pedagogji i dydaktyki nowoczesnej;
6. zarejestrowanie eksperymentów pedagogicznych przeprowadzanych w różnych szkołach okręgu, oraz otoczenie ich szczególną opieką.

19. Rada Szkolna Okręgowa Warszawska wyraża, iż konieczne jest dla dobra szkolnictwa zniesienie postanowień ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. „O zapewnieniu środków równowagi budżetowej zwanej „ustawą sanacyjną” jeszcze przed rozpoczęciem roku szkolnego 1929.30.

20. Rada Szkolna Okręgowa Warszawska uważa w myśl § 15 lit. e Rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 września 1927 r. upaństwowienie Gimnazjum Sejmikowego im. Prezydenta Mościckiego w Ostrowi Mazowieckiej za pożądane.

21. Jakkolwiek rozwój szkolnictwa zawodowego poczynił w ciągu ostatniego dziesięciolecia znaczne postępy, to Komisja stwierdza:

1. że sieć szkół szkół zawodowych nie jest wystarczającą;
2. że zaopatrzenie szkół w pomoce naukowe bardzo często pozostawia wiele do życzenia;
3. że nawet w stolicy szereg szkół nie posiada lokali, jako tako odpowiadających wymaganiom pedagogiki i higjeny;
4. że dobrowolne świadczenie gmin miejskich i wiejskich oraz organizacyj gospodarczych i zawodowych na rzecz szkolnictwa zawodowego są — z niewielkiemi wyjątkami znikomo małe.

Wobec powyższego stanu rzeczy Komisja doszła do wniosku:

1. że niezbędnem jest zwiększenie wydatków Skarbu Państwa na szkolnictwo zawodowe;
2. że środki, jakie Skarb Państwa mógłby przeznaczyć na ten cel, nie wystarczą na zaspokojenie nawet najpilniejszych potrzeb szkolnictwa zawodowego, wobec czego należy zwrócić się za pośrednictwem Izb przemysłowo-handlowych i urzędów wojewódzkich do organizacyj gospodarczych i zawodowych oraz gmin miejskich i wiejskich o przeznaczenie odpowiednich środków na szkolnictwo zawodowe i tworzenie niezbędnych szkół przy równoczesnem zakładaniu burs przy tych szkołach.

Komisja stwierdza słaby rozwój szkolnictwa ogólnokształcącego, zwłaszcza na prowincji i wyraża opinję, że niezbędnem jest ustawowe uregulowanie w najbliższym czasie obowiązku zakładania szkół dokształcających przez gminy miejskie i wiejskie.

22. Mając na względzie doniosłość szkolnictwa zawodowego i różnorodność jego typów, Komisja wnosi o zwiększenie w Radzie Szkolnej Okręgowej liczby mandatów dla przedstawicieli sfer gospodarczych.

Z działalności Sekcji Pedagogicznej
przy Komisji Zarządu Gł. Z. P. N. S. P. w Katowicach za rok 1928-29.

Sekcja Pedagogiczna w roku sprawozdawczym starała się zrealizować rezolucje ostatniego Walnego Zjazdu członków Z. P. N. S. P. w Katowicach z d. 14.VI-1928 r., oraz uwzględnić dyrektywy Sekcji Pedagogicznej przy Zarządzie Głównym w Warszawie.

Praca tej Sekcji obejmowała dział organizacyjny i pedagogiczny.

Na pierwszy plan wysunięto działalność organizacyjną, którą rozpoczął Zarząd Główny w Warszawie, łącząc Sekcję Kształcenia Nauczycieli z Sekcją Pedagogiczną.

Sekcja ta opracowała regulamin dla Sekcyj Pedagogicznych Komisyj, Oddziałów powiatowych i Ognisk powiatowych i ogłosiła go w Głosie Nauczycielskim Nr. 32 z dnia 25 października 1928 r., oraz urządziła dwa Zjazdy, w celu poinformowania członków o celach i zadaniach Sekcji Pedagogicznej. Poza tem opracowuje tezy referatów i komentarze do programów dla organizatorów Zjazdów i dla referentów.

Sekcja Pedagogiczna przy Komisji Śląskiej w roku sprawozdawczym nie mogła być zorganizowana w myśl wymogów regulaminu, ponieważ w przeciągu całego roku zaledwie Zarządy 10 Ognisk zdołały wybrać referentów pedagogicznych. Oddziały zaś powiatowe nie ukonstytuowały żadnej Sekcji Pedagogicznej, co można chyba przypisać planowanej reorganizacji całego Związku Z. P. N. S. P. w Polsce na podstawie nowego, nieobowiązującego dotychczas statutu.

Z powyższych przyczyn Sekcja Pedagogiczna na woj. śląskie miała charakter indywidualny a nie kolektywny, co w znacznym stopniu utrudniało pracę. Sekcja ta utrzymywała kontakt z Sekcją Pedagogiczną przy Zarządzie Głównym w Warszawie. W listopadzie 1928 r. przewodnicząca Sekcji Pedag. przy Komisji Śląskiej kol. Ogiegłowa brała czynny udział w obradach Sekcji Pedag. w Warszawie, komunikowała się osobiście i pisemnie z przewodniczącą Sekcji w centrali i opracowała regulamin dla Sekcji Pedag. na woj. śląskie, uwzględniający odrębne warunki pracy.

Za pośrednictwem Komisji Śląskiej lub bezpośrednio interwenjowano z ramienia Sekcji Pedag. w Wydziale Oświecenia Publicznego w następujących sprawach:

1. w kwestji tworzenia szkół wysoko zorganizowanych;
2. w kwestji reorganizacji zakładów kształcenia nauczycieli;
3. w kwestji organizowania szkół nowego typu;
4. w kwestji reorganizacji konferencyj rejonowych.

Wydział Oświecenia Publicznego zezwolił na rozpoczęcie prób nauczania według nowych metod w szkole ćwiczeń przy seminarjum męskiem i żeńskiem w Mysłowicach, oraz w szkole powszechnej im. marsz. Piłsudskiego w Katowicach.

W I klasie szkoły ćwiczeń przy seminarjum męskiem w Mysłowicach uzyskano pomyślne rezultaty przy nauczaniu czytania i pisania systemem pracy indywidualnej przy pomocy kartkowego elementarza, który obecnie wychodzi drukiem. Poza tem stosowano w powyższej szkole dorywczo system pracy indywidualnej przy nauczaniu poszczególnych przedmiotów w wyższych klasach.

W I klasie szkoły ćwiczeń przy seminarjum żeńskiem w Mysłowicach nauczanie oparto na zasadzie koncentracji przy zastosowaniu systemu pracy indywidualnej i kombinowaniu metod mis. Mackinder, Decroly'ego i Montessori.

W I klasie szkoły powszechnej im. marsz. Piłsudskiego w Katowicach próbowano rozwiązać problem selekcji uczniów w kl. I, oraz wprowadzono w jednej z klas pierwszych system pracy indywidualnej.

W celu wykształcenia szerszego zastępu nauczycieli, mogących podjąć powyższe próby, starała się Sekcja Pedag. urządzić kurs wycieczkowo-dyskusyjny, który jednak z braku uczestników nie przyszedł do skutku.

Przypuszczać należy, że próby te na terenie Śląska przyczynią się do zaktualizowania kwestji wewnętrznej przebudowy szkoły, tembardziej, że istnieje już w Komisji Śląskiej projekt organizowania szkół doświadczalnych, a przy Instytucie Pedagogicznym w Katowicach ma powstać w przyszłym roku szkolnym I klasa szkoły doświadczalnej. Tutaj nadmienić również wypada, że Sekcja Pedagogiczna brała początkowo udział przy kreowaniu Instytutu Pedagogicznego w Katowicach.

Wiele aktualnych zagadnień pedagogicznych było poruszanych w formie artykułów na łamach Ogniskowca, niestety przez znikomą ilość członków.

Dotąd brak materjału zebranego, aby przedstawić działalność referentów pedagogicznych w poszczególnych Ogniskach.

Niektóre rezolucje, dotyczące zagadnień pedagogicznych, realizowały inne sekcje, jak: Sekcja Robót, Szkół Specjalnych, szkolne, Kobiet i Ochroniarska.

Ze Zjazdu delegatek Sekcji Kobiet.

Dnia 26 maja b. r. odbyło się w Katowicach zebranie delegatek Sekcji Kobiet.

Zebranie zagaiła przewodnicząca kol. Wlassakowa i poinformowała zebrane o dotychczasowej pracy Zarządu.

Dyskusja na temat „Zakres działalności wśród kobiet" była bardzo ożywiona.

Uznano potrzebę istnienia Sekcji Kobiet i jaknajrychlejszego zorganizowania jej przy każdem Ognisku według uchwały Komisji Śląskiej.

Uchwalono, że do Sekcji Kobiet należą te koleżanki, które pracują społecznie.

Uchwalono organizować koła Młodych Polek i pracować czynnie oświatowo i kulturalnie w związkach bezpartyjnych, przedewszystkiem w Z. O. K. Z., w Tow. Polek i we wszystkich związkach młodzieży. Praca ta ma obejmować przedstawienia i kursy robót, gospodarstwa, higjeny z równoczesnem udzielaniem przedmiotów ogólnokształcących.

Uchwalono założyć w bibljotece zbiór referatów, deklamacyj, monologów, sztuczek, pieśni, celem obdzielania niemi koleżanek w razie potrzeby. Wobec tego Zarząd prosi koleżanki, żeby przysłały dla bibljoteki referaty jakie mają opracowane, deklamacje, sztuczki i t. p. będące w ich posiadaniu. Tem koleżanki przyczynią się do ułatwienia wspólnej pracy oświatowej i do osiągnięcia z niej pożądanych owoców. W końcu uchwalono, żeby koleżanki zajęły czynne stanowisko wobec wyborów komunalnych.

W ostatnim punkcie zebrania ustalono kandydatki na członkinie Komisji Śląskiej i postanowiono podać do Komisji następujące wnioski na Walny Zjazd Delegatów do zrealizowania:

1. urządzanie dla koleżanek kursów instruktorskich pracy oświatowej wśród kobiet;
2. zmniejszenie ilości godzin koleżankom pracującym społecznie;
3. zniesienie celibatu nauczycielek;
4. uzyskanie odprawy dla zwolnionych mężatek;
5. zorganizowanie szkolnictwa zawodowego żeńskiego;
6. obsadzenie koleżankami stanowisk kierowniczych w szkołach żeńskich.

Obrady prowadzono w poważnym nastroju. Zebrane ilustrowały warunki pracy społecznej wśród kobiet i z własnego doświadczenia dawały świątłe rady, rzucały śmiałe pomysły a wykazując potrzebę uświadomienia i zorganizowania mas kobiet, umocniły się do tej żmudnej pracy.

Z Walnego Zebrania Z. P. N. S. P.
pow. bielskiego i cieszyńskiego

Dnia 2 czerwca br. odbył się w Ustroniu Walny Zjazd Z.P.N.S.P. pow. bielskiego i cieszyńskiego. Obradom przewodniczył prezes Komisji Śląskiej kol. Żebrok. Zjazd zaszczycili swą obecnością pp.: Dr. Ręgorowicz, Naczelnik W.O.P., wizyt. Pszczółka, inspektorzy szkolni i inni.

W zagajeniu podniósł dyr. Żebrok, że Zjazd nauczycielski będzie obradować w tym właśnie Ustroniu, gdzie przed 40 laty założono „Kółko nadwiślańskie", które się później rozrosło w potężne Towarzystwo Pedagogiczne. Pracy T-wa przypisać należy tak dalece posunięte uświadomienie ludu śląskiego, że w dziejowej chwili lud ten oświadczył się za swą Macierzą Polską i wysłał swych najlepszych synów, by stanęli w obronie Ojczyzny, na której łono tyle wieków tęsknili. Zilustrował ciężkie warunki pracy tej garstki „szaleńców", którzy chcieli przez kształcenie siebie stworzyć i podnieść na wysoki poziom szkołę polską. Dwom z nich dane było dożyć tej wzniosłej chwili; ich marzenia się spełniły, z „Kółka nadwiślańskiego" powstało Towarzystwo Pedagogiczne, które w wolnej Polsce zlało się za zgodą twórców tegoż z czterdziestotysięczną organizacją nauczycielską, Związkiem Pol. N. S. Pow., w jedną całość. Związek stał się u nas na Śląsku spadkobiercą haseł i ideałów Tow. Ped.

Następnie poświęcił kilka wspomnień pośmiertnych zmarłym kolegom: kier. Markowi, Kozłowskiemu, i koleżance Widuchównie. Okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i jej przywódców: Prezydenta Ignacego Mościckiego i Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz Pana Wojewody Dr. Michała Grażyńskiego zakończył swe przemówienie, witając po zaprotestowaniu przeciw gwałtom opolskim, gości, szczególnie p. Naczelnika, któremu nauczycielstwo zgotowało serdeczną owację.

Pan Naczelnik złożył w imieniu Pana Wojewody życzenia jaknajowocniejszych obrad, wyraził na wstępie weteranom nauczycielstwa śląskiego i twórcom Tow. Ped. Jerzemu Kubiszowi i p. Pacule uznanie i podziękowanie za ich niezwykłe zasługi koło stworzenia polskiej szkoły na Śląsku przez założenie Tow. Ped.

zaś z okazji dziesięciolecia szkolnictwa polskiego w granicach niepodległej Rzeczypospolitej zilustrował, co w województwie na polu szkolnictwa zrobiono, a co władze szkolne zamierzają zrobić. Przedstawił wysiłki władz szkolnych koło ujęcia całokształtu wychowania: wychowanie powszechne, średnie i zawodowe, wychowanie przedszkolne i dokształcanie w latach od 14 do 18 roku, kiedy to młodzież tak wiejska, jakoteż i miejska jest wystawionana na ujemne oddziaływanie czy to celowe, czy też przypadkowe ze strony najbliższego otoczenia. Podziękowaniem nauczycielstwu za owocną pracę, zapewnieniem opieki ze strony władz szkolnych i apelem do nieustawania w dalszej pracy zakończył swe przemówienie, nagrodzone burzą oklasków.

Po przemówieniu gości nastąpił referat Dr. Życzyńskiego p. t. „Lektura „Pana Tadeusza“ w szkole powszechnej. W ślicznym wykładzie, którego się nadzwyczaj mile słuchało, przedstawił sposób traktowania „Pana Tadeusza“, jako lekturę w szkole powszechnej. Zajęcie słuchaczy i liczne oklaski były znakiem, jak temat ten był na czasie. Po ożywionej dyskusji zwrócono się z apelem pod adresem władz szkolnych i prelegenta, aby po wzajemnem porozumieniu się przystąpiono do opracowania skróconego wydania „Pana Tadeusza“ dla szkoły pow., gdzieby niektóre ustępy były zastąpione streszczeniami.

Nastąpił drugi referat kol. Kubiczka z Bielska p. t. „Konferencje rojonowe a dokształcanie nauczycieli“. W obszernym referacie wykazał prelegent, że konferencje rejon. są na Śląsku nie celowe wobec konferencyj miesięcznych szkolnych i konferencyj Ognisk, w których programie są zawsze lekcje i referaty treści pedagogicznej. W obszernej dyskusji wypowiedział się Zjazd zasadniczo przeciwko konferencjom rojon. Domaga się zredukowania tychże do maksimum 2 w roku, rozszerzenia rejonów i skłonienia instruktorów do przeprowadzenia wzorowych lekcyj i przygotowywania odpowiednich referatów.

Po sprawozdaniu z „Kasy pośmiertnej“, wyborach do Zarządów powiatowych i uchwaleniu szeregu wniosków w sprawach najpilniejszych postulatów szkoły i nauczycielstwa zamknął przewodniczący Zjazd.

Z ŻYCIA OGNISK.

ORZEGÓW.

Z zebrania Ogniska.

Dnia 29 maja 1929 odbyło się w Orzegowie zebranie miesięczne członków Z. P. N. S. P, pod przewodnictwem kol. Rohrbacha, (Prezesa), który na wstępie podziękował członkom za kompletny udział w przyjęciu P. Prezydenta Rzeczypospolitej 5. 5. 29. w Katowicach, poczem przedstawił zebranym ostateczne wyniki wpisów do szkół powszechnych w Orzegowie, które świadczą najwymowniej o wzrastającem rok rocznie zaufaniu ludności do szkoły polskiej, i pracy pozaszkolnej nauczycielstwa: Wyniki te są następujące: w roku 1926-27 było w 6 klasach 337 dzieci, do klasy I. zapisało się 74; w roku 1927-28 w 4 klasach, do klasy I. zapisało się 34; w roku 1928-29 w 3 klasach 159 dzieci, do klasy I. 3. Następnie kol. prezes wygłosił sprawozdanie z Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, poparte zdjęciami fotograficznemi kol. Kopczyńskiego. Szczególne zainteresowanie wywołało zobrazowanie szkolnictwa polskiego zagranicą, zwłaszcza ucisk rodaków w Niemczech. Uchwalono też jednomyślnie protest przeciw gwałtom w Opolu.

W końcu załatwiono szereg spraw organizacyjnych poczem zamknął prezes zebranie podziękowaniem za złożone darki na fundusz dyspozycyjny Ministra Spraw Wojskowych świadczące o głębokiem zrozumieniu potrzeb państwowych ze strony nauczycielstwa. Do Ogniska przyjęto kol. Danielę Kussówną i kol. Władysławę Starościakówną.

WIELKI CHEŁM.

Zarząd tutejszego Ogniska powziął myśl uczczenia 40-letniej pracy kol. Jana Wanałowicza, kier. szkoły w Ścierni, pow. Pszczyna. Chodziło tu nietyle glorifikowania jego zasług, jak uczczenia cichej, szarej i codziennej pracy nauczyciela w ogólności a związkowca w szczególności na tutejszym terenie.

Myśl ta została w czyn wprowadzona dnia 12 b. m. Zjechali się prawie wszyscy koledzy i koleżanki do szkoły w Ścierni.

Uroczystość zagaił kol. prezes Ogniska, następnie składały życzenia dzieci szkolne, wreszcie koledzy przez usta prezesa, który wręczył mu mały podarunek na pamiątkę.

Odpowiadał kol. jubilat, dziękując za tę chwilę radości i jedyną nagrodę, jaką w ciągu swej 40-letniej pracy otrzymał.

Na uroczystość przybył również prezes Komisji Śląskiej kol. Zajchowski, który w dłuższem przemówieniu scharakteryzował pracę nauczyciela dawniej a dziś i imieniem Komisji złożył gratulacje i życzenia.

Po tej uroczystości odbyło się staraniem Ogniska zebranie towarzyskie urozmaicone skromnem przyjęciem jubilata i jego najbliższej rodziny, zaproszonych gości oraz członków Ognisk.

Wspólna fotografja zakończyła uroczystość, która ze względu na swój charakter i cel była bardzo miłą i pozostawiła w duszy każdego niezatarte wspomnienia.

Z KOMISJI.

PROGRAM ZJAZDU.

Do Zarządów Ognisk i Oddziałów Powiatowych woj. śląskiego

Na posiedzeniu Komisji Śląskiej odbytem w dniu 25. V. br. uchwalono, że Zjazd Delegatów Zw. Pol. Naucz. Szkół Pow. z województwa śląskiego, odbędzie się dnia 15 czerwca br. z następującym porządkiem obrad:

Przedpołudniem:

1. Nabożeństwo o godz. 8-mej w kościele N. P.Marji.
2. Otwarcie Zjazdu o godz. 10.
3. Przemówienie gości.
4. Referat: „Nasze postulaty w zakresie szkolnictwa“ (kol. Cieślar.)
5. Referat: „Rola nauczyciela w życiu samorządowem“ (kol. Syska).
6. Wybór członków Komisyj: Matki i Weryfikacyjnej.
7. Obrady Komisyj.

Popołudniu (początek o godz. 3):

8. Referat: „O klasy i szkoły doświadczalne“ (kol. Wlassakowa).
9. Sprawozdanie z działalności Komisji i Ognisk za ub. rok (kol. Święch).
10. Dyskusja nad sprawozdaniem.
11. Wybór członków Komisji na rok 1929-30.
12. Wolne wnioski.
13. Zamknięcie Zjazdu.

Zjazd odbędzie się w Sali Powstańców, Plac Wolności.

Zaznacza się, że w Zjeździe biorą również udział i Zarządy Oddziałów Powiatowych. Ogniska zaopatrzą Delegatów w legitymacje na Zjazd.

Zarządy Ognisk i Oddziałów Powiatowych prosimy o przesłanie odpowiedzi na okólnik i na kwestjorjusz pracy oświatowej.

O urlopy dla delegatów na Zjazd winny się starać Ogniska, przesyłając wykaz członków biorących udział w Zjeździe odnośnemu Powiatowemu Urzędowi Szkolnemu.

Adam Święch, w z. sekretarz — Jan Żebrok, prezes

W SPRAWIE URLOPÓW NA ZJAZD.

Śląski Urząd Wojewódzki.
Liczba O. P. I-10780.

OKÓLNIK Nr. I-45.

Do Powiatowych Urzędów Szkolnych
i Rad Szkolnych Powiatowych
Okręgu Szkolnego Śląskiego.

Udzielam nauczycielom (kom) należącym do Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, urlopu na dzień 15 czerwca br. celem wzięcia udziału w Zjeździe delegatów wymienionego Związku. —

Za Wojewodę:
Dr.Ręgorowicz m. p.
Naczelnik Wydziału.

WALNY ZJAZD Z. Z. N. P. S. Ś.

Walny Zjazd oraz publiczne Zebranie dyskusyjne członków Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich odbędzie się dnia 16 czerwca 1929 r. o godz. 11-tej przed. poł. w auli Państw. Gimnazjum. przy ul. A. Mickiewicza w Katowicach z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie Przewodniczącego Okręgu Śląskiego Zw. Zaw. N. Sz. Śr. p. Tadeusza Skałki.
2. Referat programowy p. senatora S. Kopcińskiego z Warszawy.
3. Dyskusja.
4. Uchwalenie rezolucyj.

Za Zarząd
Okręgowy Zw. Zaw. Naucz.
Pol. Szkół Średnich:

J. Ottówna, sekretarz — T. Skałka, przewodniczący

SPIS WYKŁADÓW
INSTYTUTU PEDAGOGICZNEGO W KATOWICACH NA MIESIĄC CZERWIEC 1929 R.

Czwartek 6. Godz. 14 egzamina I turnusu z grupy wykładów prof. dra Mysłakowskiego.

Piątek 7. Godz. 14 egzamina II turnusu j. w. godz. 14-16 ostatnie posiedzenie Sekcji Psycho-Pedagogicznej prof. dra Szumana.
1. Prof. dr. S. Szuman: Psychologja rozwojowa.
II Doc. dr. O. Nikodym: O nauczaniu liczb niewymiernych.

Sobota 8. Godz. 14 egzamina III turnusu j. w.
1. Prof. dr. S. Szuman: Psychologja rozwojowa.
II. Zjazd Sekcji współpracy prof. dra Mysłakowskiego (godz. 18. 15 do 19. 45).

Niedziela 9. Wycieczka geograficzna do Mnikowa pod przew. dra W. Ormickiego. Wyjazd z Katowic o godz. 5.50 Punkt zborny na stacji (nowy budynek) w Rudawie, godz. 8.00 W wycieczce biorą obowiązkowo udział słuchacze zdający egzamin z dydaktyki geografji, inni mile widziani.

Piątek 14 Dr. prof. Mysłakowski: Teorja zainteresowania Dok. doc. dr. Nikodym: O nauczaniu liczb niewymiernych.

Sobota 15. Egzamin z grupy dydaktyki geografji /egz. dr. Ormicki.
Od godz. 14 do 19 obowiązkowe zjawienie się wszystkich słuchaczy celem uzupełnienia arkuszy personalnych, książeczek legitymacyjnych (należy je przynieść ze sobą), potwierdzeń opłat, złożenia opłat zalegających, podjęcia zaświadczeń, złożenia egzaminu, zwrotu pożyczonych książek. Celem ułatwienia słuchaczy w składaniu opłat zaznacza się, że Inst. Peg. posiada konto P. K. O. Nr. 305.800.

Koniec III trymestru 15 czerwca.

Z INSTYTUTU OŚWIATY DOROSŁYCH.

Instytut Oświaty Dorosłych (dawniej Centralne Biuro Kursów dla Dorosłych) z dniem 10. VI. 1929 r. został przeniesiony z ul. Hipotecznej 8 do nowego lokalu przy ul. Nowogrodzkiej 21 (front I piętro), tel. 188-03, za wyjątkiem działu badawczo-naukowego, który się mieści przy ul. Trębackiej 11. tel. 232-72.

Adres dla wszelkiej korespondencji — Warszawa, Nowogrodzka 21.

KSIĄŻKI.

Wyszedł z druku przewodnik krajoznawczo-pedagogiczny: „Jak zwiedzać Kraków“ przez A. Dobrowolską i F. Tomaszkiewicza, opracowany specjalnie dla wycieczek szkolnych i ludowych. Zawiera oprócz części opisowej szczegółowe, wszechstronne wskazówki co do organizacji i przeprowadzenia wycieczki. Książeczka ta powinna się znaleźć w każdej bibljotece szkolnej i nauczycielskiej. — Cena 3.20 zł, przesyłka 50 gr. Do nabycia w Księgarni Krzyżanowskiego Kraków, Rynek. Na prowincję wysyła: A. Dobrowolska, Kraków Szlak 20. — Nr. konta 402 581.

Rocznik Śląskiego Oddziału Pol. T-wa. Przyrodników im. Kopernika 1928. Cena 2.50 zł. Na rocznik składa się szereg interesujących artykułów z zakresu przyrodoznawstwa, sprawozdanie z działalności Oddziału Śl. oraz spis jego członków.

Kazimierz Konarski. Musi być. Nakł. „Naszej Księgarni“. Ilustracje K. Sopoćki. Cena 4.20 zł Są to obrazki z powstania 1863 r. ujęte w ten sposób, że tło i epizody zasadnicze opracowane są możliwie jak najściślej na podstawie urzędowych i nieurzędowych źródeł historycznych, relacyj i pamiętników, oraz odnośnej literatury naukowej. Pozatem książka jest napisana tak zajmująco, tyle promieniuje z jej kartek siły i bohaterstwa, że czytającemu trudno się od niej oderwać. Tytuły poszczególnych rozdziałów są następujące: Będzie — nie będzie — musi być! Tajemnica zegara. Pawłogradzki huzar. Wyprawa. Stasiek. Spotkanie. Rewizja. Człowiek. Relikwje“.

Redaguje komitet z J. Syską na czele. Wydawca w imieniu Komisji Śląskiej Zarządu Głównego Z. P. N. S. P. i redaktor odp. Michał Starmach, Mysłowice, Nowokościelna 4. — Tłoczono w drukarni „Sztuka“, Mysłowice, Powstańców 7 Tel. 71